

ім. В. О. Сухомлинського; Уклад.: В. В. Вербова, Н. А. Горбенко, С. В. Іщук, С.В. Петровська; Наук. ред.: П.І. Рогова, Т.Ф. Букшина; Наук. консультант О.В. Сухомлинська. Київ, 2003. 124 с.

3. Товариський суд: з досвіду громадянського виховання в Будинку сиріт Януша Корчака. *Дошкільне виховання*. 2003. 1–15 грудня (№ 23). С. 1–15.

4. Януш Корчак. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BD%D1%83%D1%88_%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B0%D0%BA

Науковий керівник:

Ольга Бутенко, кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Василь Каплінський

*доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки,
професійної освіти та управління освітніми закладами
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Олександр Дамзін

*аспірант кафедри педагогіки, професійної освіти та управління
освітніми закладами
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

**ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В
ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ
ПЕДАГОГІВ У ВДПУ ІМ. М. КОЦЮБІНСЬКОГО**

У системі професійно-особистісного становлення майбутнього вчителя у Вінницькому педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського велику роль відіграє пізнавальний потенціал і розвивальні можливості студентського театру «Педагог», робота якого зосереджена на постановці

вистав про визначних педагогів та інсценізації фрагментів їх педагогічної спадщини з метою більш глибокого її розуміння та популяризації, а також п'єс педагогічного спрямування. Так, спектакль про польського педагога Януша Корчака «Як любити дітей» за п'єсою В. Коростильова «Варшавський сполох» ставився чотирма поколіннями студентів, його відеофрагменти успішно використовуються на заняттях з історії педагогіки, основ педагогічної майстерності та методики виховної роботи.

Матеріал для театралізації вибирається спільно зі студентами в ході дискусії, під час якої визначаються концептуальні позиції майбутнього спектаклю. Робота над текстом, що готується до постановки, допомагає студентам розкрити свої потенційні можливості, формує власну позицію, розвиває творчі здібності, педагогічну майстерність та особистісні якості, сприяє набуттю досвіду, який може бути використаний в організації театральної діяльності учнів.

Особливе значення для професійного становлення має рефлексивний аналіз акторської діяльності майбутніх учителів. Студенти аналізують зміни, що відбуваються з ними в ході підготовки, репетицій та участі у спектаклі, визначають труднощі, з якими вони зустрілись, працюючи над роллю, вносять пропозиції щодо вдосконалення вистави. Студенти зазначають, що досвід, який вони здобувають, беручи участь у роботі педагогічного театру, формує комунікативні навички, допомагає опанувати хвилювання під час педагогічної практики, забезпечувати та підтримувати взаємний контакт з учнями, творчо підходити до здійснення професійної діяльності.

Творча група дидактичної секції лабораторії педагогічної майстерності університету використовує авторську проектну технологію доц. кафедри О. В. Волошиної «Театр педагогічної майстерності», якою закінчується вивчення курсу «Основи педагогічної майстерності». У заході задіяні всі студенти IV курсу, що вивчають цю дисципліну. Кожна підгрупа готує окрему тему в ігровій формі, знаючи лише свій матеріал, що вносить елемент новизни

під час презентації театральних-педагогічних проєктів. Усі виступи об'єднані спільною тематикою. Окрема група студентів пише «канву» для всіх інших учасників проєкту, вибираючи цікаву форму виступу: телевізійна передача «Все буде добре», проєкт «Вчитель ТВ», гра «Швидка педагогічна допомога» тощо.

Щорічний конкурс педмайстерності включає в себе дуже цікаве завдання «Ораторський етюд», яке стосується лекторської майстерності педагога. Це педагогічний монолог, який має відповідати таким вимогам: актуальність, змістовність; композиційна оформленість; вміння викликати інтерес до інформації; ясність і доступність; уміння урізноманітнити зміст усного виступу фактами, прикладами, порівняннями, що активізують його сприйняття; логічність; вміння ефективно використовувати образні засоби та інтонаційне багатство мови; уміння виявляти емоційне ставлення до повідомлюваної інформації; лаконічність; уміння грамотно використовувати невербальні засоби для більш точної передачі змісту, почуттів, переживань; уміння дотримуватися почуття міри; уміння ефективно застосовувати паузу як засіб комунікації; культура мовлення. Журі конкурсу оцінюють його за такими критеріями: змістовність та композиційна оформленість, володіння технікою та культурою мовлення, емоційність, вміння забезпечити контакт з аудиторією, вільне володіння змістом.

Наголосимо, що важливим компонентом педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти є творчість, а в контексті професійного становлення майбутніх вчителів – співтворчість викладача і студентів. Саме тому одне із завдань нашої лабораторії – моделювання і апробація індивідуальних творчих дидактичних та виховних проєктів, які готуються майбутніми фахівцями під керівництвом викладачів кафедри, що сприяє творчій самореалізації особистості як викладача, так і майбутніх учителів. Такі проєкти мотивують студентів до професійного самовдосконалення, розвивають педагогічне мислення та творчі здібності, включаючи в активний творчий

пошук, допомагають краще зрозуміти теорію та пов'язати її з практикою, набуті досвіду виступів перед різною аудиторією. Так, з індивідуальним проектом «Секрети виховання А. С. Макаренка» один з переможців конкурсу педмайстерності, студент ф-ту фізичного виховання і спорту Олександр Рудий двічі виступав у Вінницькій виправній колонії (перед засудженими та перед керівним складом). В основу творчого проекту, підготовленого і професійно озвученого студентом ф-ту фізичного виховання і спорту Олександром Якимчуком, «Чим вимірюється ефективність виховного заходу?» покладено прийом контрасту: як доцільно і як недоцільно проводити виховні заходи. Значний вплив на професійне становлення студентів мають творчі проекти переможців конкурсів педагогічної майстерності останніх років: Вадима Адамчука «Вибухова сила одного педагогічного прийому» (2013 р.), Олександра Ярошенка «Кольори патріотизму» (2014 р.), Миколи Басістого «Бути як більшість чи залишатись собою?» (2015 р.), Богдана Цуркана «Як підняти до вершин професіоналізму» (2018 р.), Микити Яскевича «Секрети і таємниці педагогіки Г. Песталоцці» (2019р.) та ін. Особливий інтерес на конкурсі педагогічної майстерності 2023 року викликав індивідуальний творчий проєкт студента історичного факультету Романа Машенка, присвячений Янушу Корчаку, який гармонійно поєднав у собі цікавий і глибокий зміст з високим рівнем красномовства здобувача вищої освіти.

Використання освітньо-виховного потенціалу позааудиторної роботи, різноманітність її форм, спрямованих на співтворчість студентів з викладачами, у комплексі з реалізацією інших організаційно-педагогічними умов забезпечує системний характер професійного становлення майбутнього вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каплінський В. В., Асаулюк І. О. Основи виховної діяльності вчителя фізичної культури: навчальний посібник. Вінниця: ПП «ТД «Єдельвейс і К», 2014. 294 с.

2. Каплінський В. В., Лазаренко Н. І. Наукова лабораторія педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу як школа формування професійної компетентності. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2016. Вип. 48. С. 13–19.

Тетяна Кочубей

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

ПЕДАГОГІКА ГУМАНІЗМУ ЯНУША КОРЧАКА

Глобальними тенденціями розвитку українського суспільства є перегляд світоглядних позицій, поглядів на місце людини у суспільному житті та переоцінка цілей освіти й виховання. Адже, соціум в якому перебуває особистість постійно змінюється, тому людина має прагнути до повної самореалізації своєї особистості, починаючи з раннього дитинства.

Педагогіку як науку про виховання, підґрунтям якої є цілісне наукове уявлення про дитинство і дитину розглядали такі видатні педагоги-гуманісти як Януш Корчак та Василь Сухомлинський.

Унікальність постаті польського педагога, письменника, лікаря Януша Корчака (Korczak, справжнє прізвище Гольдшмідт Генрік, 1878 – 1942 рр.) полягає у тому, що все своє свідоме життя він присвятив роботі зі знедоленими дітьми – сиротами, позбавленими людського тепла і ласки. У період фашистської диктатури разом з дітьми він загинув у газовій камері.

Твори Януша Корчака просякнуті світлим і гуманним світосприйняттям автора, добротою і любов'ю до дітей.

Актуальними для сьогодення є думки відомого педагога про те, що війни розв'язують ті, хто в дитинстві недоотримав любові. Тому, написана Янушем Корчаком під час війни книга «Як любити дитину» стала кредом його